

MEZINÁRODNÍ URBANISTICKÉ SYMPOSIUM ZAMĚŘENÉ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ VE MĚSTECH (IUPEA URBAN ENVIRONMENTAL PLANNING - POLICIES, INSTRUMENTS AND METHODS)

Univerzita v Pretorii, Department of Town and Regional Planning, JAR

Mezinárodní urbanistická asociace - IUPEA - International Urban Planning and Environment Association je nezisková organizace, jejímž cílem je zlepšování kvality životního prostředí v městských regionech, zejména tam, kde jsou náročná využití území, například v hustě obydlených oblastech. To se týká všech měst a aglomerací, důležitost se zvyšuje s rostoucí velikostí města a zvyšující hustotou obyvatelstva. Organizace má sídlo v nizozemském Groningen, předsedou je profesor urbanismu Donald Miller z Univerzity Washington a místo-předsedou profesor urbanismu Gert de Roo z univerzity v Groningen v Holandsku. Vzrůstající zájem o způsoby integrace urbanistického plánování s ochranou životního prostředí je vidět i v počtu členských zemí, který se zvýšil na 33. Asociace pořádala již dvě symposia - v roce 1994 na univerzitě v Seattlu ve Spojených státech a v roce 1997 na univerzitě v Groningen v Holandsku. Třetí symposium se konalo 5. - 9. dubna na univerzitě v Pretorii v Jižní Africe. Konalo se pod titulkem "Životní prostředí a podmínky urbanistického rozvoje: příležitost nebo hrozba rozvoje?" Předsedou řídicího výboru byl Dr. Hennie Neeth-

ling, místopředsedou profesor urbanismu Sakkie Badenhorst, oba z Pretorie.

Symposium se zaměřilo na vztah mezi potřebami urbánního rozvoje na jedné straně a urbáním rozvojem ohroženou kvalitou životního prostředí na straně druhé. Vycházel se z postulátu, že v zájmu dosažení trvale udržitelné rovnováhy mezi oběma je nutné, aby obě oblasti byly řešeny vzájemně a provázaně. Je to velmi obtížné ve světě, kde panuje značná nerovnováha mezi koncentrací populace a přírodními zdroji. Situaci ovlivňuje rozdílná úroveň ekonomického rozvoje a urbanizace, zhoršuje ji vysoká porodnost v určitých částech světa a stárnutí populace v jiných, rostoucí míra chudoby, nezaměstnanosti, hladu a nemocí, bezdomovectví. Proto se mezi odborníky objevuje názor, že dosud nebylo vykonáno mnoho pro odvrácení těchto negativních tendencí. Z tohoto důvodu tematika symposia byla široká, zahrnující etické otázky, trvale udržitelný rozvoj, ekonomické aspekty, problémy konzervace a kulturního dědictví, kulturní problematiku, politiku a regulaci, výchovu a vzdělávání i případové studie.

Cíl třetího mezinárodního symposia bylo diskutovat metody a cesty řešení konfliktu

mezi rychlým růstem měst, urbanistickým plánováním a aktivitami upravujícími životní prostředí. Analyzovaly se nezbytné potřeby rozvoje se zaměřením na plánovací strategii a metody, které by redukovaly negativní dopad na životní prostředí. Účastníky byli ti všichni, kteří řeší v nejširším kontextu problémy urbanistického rozvoje a problematiku životního prostředí v urbanizovaných oblastech. To znamená vedoucí pracovníci státních a polostátních organizací, nevládních organizací, odborní pracovníci pracující ve zmíněných oblastech a akademická obec. Symposium bylo určeno delegátům různých disciplín jako je urbanismus, architektura, regionální plánování, strategické plánování, municipální ekonomika, stavební inženýrství, dopravní inženýrství, zahradní architektura a tvorba krajiny, obchodování a management s pozemky i zpracování odpadů. Akademický program, který řídila Dr. Riana Stoneová, sestával z těchto témat:

- etika a filozofie životního prostředí,
- urbanistický rozvoj a životní prostředí,
- právo životního prostředí,
- obchodní aktivity a životní prostředí,
- městské komunity a jejich životní prostředí,

- hranice v souvislosti s životním prostředím,
- trvale udržitelný rozvoj měst,
- výchova k péči o životní prostředí,
- mezinárodní konkurence a soutěž regionů a životní prostředí,
- městský odpad a jeho zpracování,
- politika a životní prostředí,
- lokální agenda 21,
- voda a životní prostředí ve městech,
- městská infrastruktura a životní prostředí,
- klimatické vlivy na životní prostředí města,
- životní prostředí budoucích generací ve městech,
- získávání energie a ekologické zdroje,
- teorie a procedury životního prostředí.

Bylo konstatováno, že urbanistické plánování i řízení a udržení kvality životního prostředí je kritickým faktorem v moderním světě. Nedostatek proaktivního plánování a kontroly znamená často vytváření podmínek k urbaní degradaci. Je nezbytné zahrnout lokální komunity a zainteresované strany do monitorování a kontroly procesů ovlivňujících životní prostředí měst. Během 90. let se dramaticky změnilo názory na vztah urbanistického rozvoje

a životního prostředí. V době summitu země v Rio de Janeiro v roce 1992 bylo všeobecně přijato, že životní prostředí a urbanistický rozvoj se musí rozvíjet v rovnováze, jinými slovy směrem k trvale udržitelnému rozvoji. Dále na urbanistickém summitu v Istanbulu v roce 1996 (Habitat II.) vlády jednotlivých zemí podtrhly důležitost lidských sídel ve světle této nové perspektivy. Tak se stalo, že východiska a představy o optimálním ekonomickém a městském rozvoji se změnily. To a zkušenosti s prosazováním v jednotlivých zemích vedly k myšlence, že omezené kapacity koordinace a řízení a ne nedostatek technologie a kapitálu, je všeobecně klíčovou bariérou k dosažení trvale udržitelného rozvoje a že změny přístupu v politice a řízení jsou nezbytné. Rozšíření těchto nových myšlenek vytvořilo novou spolupráci při rozvoji měst a nová paradigmatu urbanistického rozvoje, která vedla k využití zdrojů na základě partnerství a participace a kolektivního sdílení vyspělého Know-How.

Symposium ukázalo, co vše musí být uděláno na mezinárodní, státní, regionální a městské úrovni k dosažení trvale udržitel-

ného rozvoje měst. Mnohé z příspěvků ukázaly inovativní přístupy z různých zemí světa. Zejména se věnovaly redukcí a zmírnění kombinovaných dopadů na životní prostředí jako je hluk, zápach, toxické a rakovinu produkující znečištění vzduchu z individuální dopravy i jiných zdrojů, nebezpečí požáru a explozí a znečištění vody. Další zajímavé referáty popsaly a diskutovaly zkušenosti s holandským integrovaným zónováním - inovativním přístupem k mapování některých environmentálních zátěží ve městě na základě redukce zátěže v místě zdroje a regulováním rozvoje v místech, která jsou zasažena.

Některé přístupy a úspěšné realizace v Jižní Africe byly demonstrovány přímo na místě během kongresových studijních cest (Pretoria, Johannesburg, Kapské Město). Konference byla velice přínosná jak pro praktiky v oblasti urbanismu, tak pro akademiky a studenty. Příští sympozium IUPEA - International Urban Planning and Environment Association se bude konat v Jeruzalémě.

Karel Schmeidler